

MORERO

- **Tihalošo ya sererwa**
- Morero ke kgopolokgolo yeo mongwadi a ratago go e tšweletša ka sengwalo sa gagwe. Morero o lebane le thuto yeo mongwadi a ratago go e fihliša go mmadi bophelong.

- **Morero wa Kgalagalo Tša Setu ke gore sephiri se ka thuba lapa.**
- **Molatelo o lemoga gore o na le bolwetši** bja kankere ya molomo wa popelo.
- **O utela mogatšagwe taba** yeo ka go tšhoga gore o tla mo hlala.
- **Sephiri seo se fetotše bophelo ka lapeng la Molatelo le Mojagobedi** ka ge a ile a thoma go itshwara ka mokgwa wa go se amogelege.
- **Bolwetši bo tšeela Molatelo lethabo** le go godiša go se boledišane ka lapeng.
- **Molatelo o thoma go furalela Mojagobedi** malaong.
- **Molatelo o šireletša sephiri sa gagwe** ka go naganela Mojagobedi gore o ratana ka ntle.
- **Ka lebaka la sephiri seo, Mojagobedi o ratana le Fiona** ebile ba ba le ngwana.
- **Molatelo o thulwa ke sefatanaga** ge a le tseleng gomme o rwalelwa bookelong.
- **Mojagobedi o mo etela bookelong** o utolla gore mosadi wa gagwe o na le bolwetši bja kankere ya molomo wa popelo e lego sephiri seo a bego a se utelwa.
- **Sephiri se a utolloga** gomme Mojagobedi o ikana go thekga mosadi wa gagwe go fihla a fola fodifodi.

- **Tlhalošo ya sererwa**
- Thulano ke kgakgano, go se kwane, go fapana ka dikgopolo ga baanegwa goba dihlopha tša baanegwa goba moanegwa ka boyena. Go na le mehuta ye mebedi ya thulano, e lego:
- **Thulanontle:**
- Thulano ya moanegwa le moanegwa. E tšwelela ge baanegwa ba fapana, ba fošana ka mantšu, le go bethana.
- **Thulanogare:**
- Thulano ya moanegwa le dikgopolo tša gagwe. E tšwelela ge moanegwa a e ba le thulano ya dikgopolo ka gare ga monagano, le ka gare ga mafahla a gagwe. O ba le pelopedi.

Tirišo

- **1. Thulanoteng/gare**
- Molatelo o lwa le dikgopolo mabapi le go botša Mojagobedi go re o swerwe ke bolwetši bja kankere ya molomo wa popelo ka ge a nagana go re a ka mo hlala.
- Molatelo o lwa le dikgopolo tša go botšiša Mojagobedi go re o be a ile go dira eng ga Maupa. Taba ye e mo tshwentše bošego ka moka.
- Mojagobedi o lwa le dikgopolo tša go bula faele ya Molatelo ya bolwetši kua bookelong.

- **2. Thulanontle**
- **Molatelo o thulana le Mojagobedi**
- Molatelo le Mojagobedi ba a thulana ge Molatelo a šišinya go re ba ye ba nyake setsha ba itlhomele mošašana wa bona kua thoko.
- Molatelo le Mojagobedi ba thulana ka taba ya go re Mojagobedi ke seratantepa.
- Molatelo o thulana le Mojagobedi ge a re ba dire ngwana wa bobedi, o mmotšiša gore kgane o itlhaganetše kae.
- **Molatelo o thulana le Tumpu**
- Tumpu o ya ga Molatelo go yo boledišana le yena ka mathata a lapa la bona gomme Molatelo o a mo roga o re o tlogile kua ga gagwe Solomondale go tlo mmotša boloko ka mo ga gagwe o bile o mo tlogela a nnoši.
- **Molatelo o thulana le batswadi ba gagwe**
- Molatelo o thulana le batswadi ba gagwe ge a ba botša go re o hlala Mojagobedi, ke seratantepa, batswadi ba ganana le kgopolo ya gagwe.
- **Mojagobedi o thulana le Fiona**
- • Mojagobedi o thula troli ye e bego e rwele direkarekane tša Fiona gomme Fiona a mo tšhela ka mahlapa a befetšwe.
- **Mojagobedi o thulana le Mphapantšhi**
- Mphapantšhi o kgopela Mojagobedi dinomoro tša mogala gomme Mojagobedi o a gana.
- Mphapantšhi o leletša Mojagobedi mogala wo o ilego wa befediša Mojagobedi.
- Mojagobedi o raka Mphapantšhi ka ga gagwe ge a be a tlile ka leano la go robala le yena.
- **Keletšo o thulana le Mphapantšhi**
- Keletšo o thulana le Mphapantšhi ka ge a re o nyaka go thuba lapa la Molatelo le Mojagobedi.
- **THUMO**
- Mongwadi o atlegile go tšweletša thulano mo pading ka ge e kgonne go fa babadi maatlakgogedi a go nyaka go tseba pheletšo ya Molatelo le Mojagobedi.

- THUMO
- Mongwadi o atlegile go tšweletša morero wa gagwe ka ge Molatelo le Mojagobedi ba be ba sa phedišane gabotse ka lebaka la sephiri sa Molatelo.

THULAGANYO

- Tlhaloso ya sererwa
- Thulaganyo ke peakanyo ya tatelano ya ditiragalo ka gare ga sengwalo. Diponagalo tša thulaganyo ke tše di latelago: kalotaba, phekgogo, kgolo ya bothata (thulano), sehloa le tlemollo ya lehuto.

Tirišo

- Tshekatshekong ye go ya go lebelelwa kalotaba, phekgogo, sehloa le tlemollo ya lehuto.
- **Kalotaba**
- Ke mathomo a ditaba tša sengwalo.
- Baanegwa, lefelo le nako di tšwelela seripeng se sa thulaganyo.
- Moya go rena wa kgakanego.
- Ditiragalo tša sengwalo di thoma ka go tšweletša Molatelo bjalo ka molwantšhwa le Mojagobedi bjalo ka molwantšhi.
- Lefelo la ditiragalo: Polokwane, ngakeng.
- Nako ya ditiragalo ke ya sebjalebja
- Ditiragalo di mabapi le Molatelo yo go utollwago gore o na le bolwetši bja kankere ya molomo wa popelo.
- **Phekgogo**
- Ke tiragalo ye e hlolago thulano ya mathomo ya sengwalo. Molatelo o utela monna wa gagwe Mojagobedi gore o na le bolwetši bja kankere ya molomo wa popelo.

- **Sehloa**
- Ke thulano ya mafelelo ya sengwalo.
- Mojagobedi o lwa le dipelo tša go bula faele ya Molatelo ya bolwetši.
- **Tlemollo ya lehuto**
- Ke fao bothata bo rarollogago gomme ditaba di boela sekeng goba di tšea lemanoga le lefsa.
- Mojagobedi o utolla gore mosadi wa gagwe o na le bolwetši bja kankere ya molomo wa popelo.
- Mojagobedi o ikana go thekga mosadi wa gagwe go lwantšha bolwetši bjo bo mo swerego go fihla a fola fodifodi.
- Lapeng la Mojagobedi le Molatelo go ile gwa rena lethabo ka ge dilo di boetše sekeng.
- Mojagobedi le Molatelo ba šegofatšwa ka ngwana wa mosetsana.
- **THUMO**
- Thulaganyo e tšweleditšwe gabotse mo pading ye.

Tshwantšho ya baanegwa

- Tlhaloso ya sererwa
- Tshwantšho ya baanegwa e lebane le maitshwaro a bona. Wo ke mokgwa wo baanegwa ba phelago ka gona go ya le ka moo mongwadi a ba tšweleditšego pading.
- Ge re sekaseka tshwantšho ya baanegwa go lebelelwa dintlha tše di latelago:
- Ditiro le dipolelo tša moanegwa
- Baanegwa ba bangwe ba reng ka yena
- Leina la moanegwa
- Polelo ya mongwadi goba molaodiši/moanegi ka moanegwa.

Semelo sa Molatelo

- (a) Ditiro le dipolelo tša gagwe
- Ditiro tša gagwe
- ***Ga a hwe matwa.***
- Mohlala: O dula a hlodia Mojagobedi mabapi le go itlhomela mošašana wa bona.
- ***O na le sephiri.***
- Mohlala: Ga a ka a botša mogatšagwe Mojagobedi le batswadi ka bolwetši bja gagwe bja kankere ya molomo wa popelo.
- ***O na le pelo ye nnyane.***
- Mohlala: Ngaka Devendranath o ile go mmotša ka kankere ya molomo wa popelo, a šipha ka megokgo, a se tsebe ye ntsho le ye tšhweu. O befelela batswadi ba gagwe ge ba gana a hlala Mojagobedi.
- Dipolelo tša gagwe
- ***O na le maroga.***
- Mohlala: O botša Tumpu gore a se tlo mmotša boloko ka lapeng la gagwe.
- ***Ke motho wa go kgadimola.***
- O kgadimola Matome ge a be a nyaka dijo.
- ***O na le maaka.***
- Mohlala: Ge a thoma go nwa dihlare tša kankere o botša Mojagobedi gore ke tša madi a magolo.

- **(b) Baanegwa ba bangwe ba reng ka yena**
- ***O na le mahlapa.***
- Mohlala: Mojagobedi ge a bolela le Tumpu o re: 'Le gona ga se a mo omanyana, o tloga a mo hlapaotše ka gore o mmiditše sehlotlolo seo se tšeelago bangwe banna.'
- ***O na le lehufa.***
- Mohlala: Mojagobedi o hlaloša gore: 'Ge nka lebala sellathekeng sa ka o tla šala a se kgotlakgotla. Tšatši le lengwe gape o ile a ba a leletša Thabitha mogala a mo omanyana'.
- **(c) Mongwadi o reng ka yena**
- ***O na le lehufa.***
- Mohlala: Mongwadi o hlaloša gore Mojagobedi o lemogile ka morago ga sebaka se setelele gore o nyetše mmalehufane wa go fetelela.
- **(d) Leina la moanegwa**
- Leina la gagwe le sepelelana le ditiro tša gagwe. Ge a ekwa taba o fo latela ntle le go kgonthiša bonnete bja yona. O tšea keletšo ya Mphapantšhi ya go se botše monna wa gagwe ka bolwetši bja gagwe.
- **THUMO**
- Mongwadi o atlegile go sekaseka tshwantšho ya baanegwa pading ye.

Semelo sa Mojagobedi ka botlalo

- Ditiro tša gagwe
- **O na le kgotlelelo**
- O kgotleletše Molatelo le ge a be a mo homolela, a sa mo sware gabotse.
- **O na le leratorato**
- O tšwela pele go rata Molatelo le ge a mo fihletše ka bolwetši.
- **Ga a laolwe ke maikutlo/ ga a tšeatšeege**
- O kgonne go emela makatika a Mphapantšhi ge a mo kgopela tša lerato, a se šikinyege.[Letl. 11-114].
- **O na le tlhompho**
- Le ge Molatelo a be a mo hlapaola ,a bolela le yena ka moo a ratago, o be a sa ke a mo fetola, gape le ge a be a na le go fela a ikutswa le Fiona o be a hlompha mosadi wa gagwe, a robala gae ka mehla
- Dipolelo tša gagwe
- [Letl. 33] O re ga se nna **motho wa go rata sekhethe**
- O hlalošetša Tumpu go re
- yena ke motho wa mohuta
- mang
- Baanegwa ba bangwe ba
- reng ka yena
- [Letl.40] Tumpu o re Mojagobedi o na le lerato ebile o a botege.
- Tumpu o hlalošetša Molatelo gore Mojagobedi ke motho wa mohuta mang ka ge e le mogwera wa gagwe.

Semelo sa Mojagobedi ka botlalo

- Mongwadi o reng ka yena
- **[Letl.28] O re ga se monna wa go gogwa ke mosadi ka nko.**
- Nako yela Molatelo a be a botša Mojagobedi gore ba tšwe ba ye ba nyake setsha sa bona gomme Mojagobedi
- **[Letl.29] O re ga se motho wa go rata basadi.**
- O re bagwera ba gagwe ba be ba nagana gore o lomilwe ke mmutla.
- **[Letl.91] O re ga se motho wa go rata go šalašala ditaba tše di sa mo amego morago.**
- Nako yela Molatelo a e nwa diphilisi a mmotšiša gomme a mmotša maaka, ga se nke a mo phegiša.

- Leina la gagwe

- Leina la gagwe le sepelelana le ditiro tša gagwe. O nyalane le Molatelo efela o fela a ikutswa le Fiona.

Thumo

Mongwadi o atlegile go sekaseka tshwantšho ya baanegwa pading ye.

Tikologo ya Kgalagalo tša setu

- Tikologo ya sengwalo ke lefelo la ditiragalo tša baanegwa ka nako ye e rilego. Go na le tikologo ya sebjalebja le ya segologolo. Go ka thwe tikologo ya sengwalo e lebane le nako le felo. Ka nako mongwadi o hlatha mehla yeo ditiragalo di diregago go yona (sebjalebja goba segologolo) mola lefelo e le leo le hlathago mohuta wa tikologo yeo ditiragalo di diregago go yona. Nako le lefelo di lemogwa ka diteng tša sengwalo.

- **Tikologo ya 'Kgalagalo tša setu' ke ya sebjalebja.**
- Baanegwa le ditiro ke tša sebjalebja mola le bophelo go phelwa bja sebjalebja.
- **Nako:**
-Ge go bolelwa ka nako go bolelwa ka nako yeo ditiragalo di diregago ka yona.
-Ditiragalo pukung ye di kgaatlampana mafelong a sebjalebja moo banna ba go swana le boMojagobedi le Tumpu ba šomago khamphaneng ya Tshedimošo ya Theknolotši ka toropong ya Polokwane.
-Melaetša e fihlišwa ka potlako ka difouno – Mojagobedi o šomiša iPhone ge a leletša Fiona le go amogela melaetša. Mphapantšhi o leleditše Mojagobedi mogala ge a se no kgaogana le yena kua toropong ge a be a išitše Yaris go hlahlobja.
-Mojagobedi o be a eja lešela – O be a apara dipokathe tša maina a boGuess, boPolo le boDaniel Hatcher gape le boKurt Geiger le boTimberland.
-Go bogelwa dithelebišene – Mojagobedi le morwa wa gagwe ba be ba bogetše ditaba thelebišeneng.
-Go iwa dikerekeng go baruti – Mojagobedi o rile go lemoga gore ditaba tša lapa la gagwe di a mo imela a ya go baruti go nyaka thušo. Ba ile ba mo rapelela ka go mmea diatla ba mo fa se le sela.
-Go rekwa mabenkeleng a ka toropong – Mojagobedi ge a tlo tsebana le Fiona, ba gahlane toropong ya Tzaneen fao Fiona a bego a ile go reka gomme Mojagobedi a thula troli ya gagwe.

- **Lefelo:**
- Ditiragalo di direga mafelong a go fapana a sebjalebja.
- **Ka phapošeng ya boapeelo ka ga boFiona,** Fiona o ya godimo le fase a lokiša diyamaleng ge Mojagobedi a be a mo etetše.
- Ka phapošeng ya boapeelo ka ga Mojagobedi o a itsholela.
- **Bookelong bja Kgapane fao Molatelo, Mphapantšhi le Keletšo ba bego ba šoma gona.** Ke gona fao a ilego a amogelwa gona ka morago ga go thulwa ke sefatanaga kua toropong.
- **Toropong ya Polokwane –** fao go šomago Mojagobedi, khamphaneng ya Tshedimošo ya Theknolotši.
- **Polokwane ga Ngaka Devendranath –** fao Molatelo a dirilwego diteko gomme gwa utollwa gore o na le bolwetši bja kankere ya molomo wa popelo.
- **Torotswana ya Tebele(Duiwelskloof)/Modjadjieskloof –** fao Mphapantšhi a ilego a kopana le Mojagobedi.
- **Thumo**
- Mongwadi o atlegile go tšweletša tikologo ya padi ye ka ge nako le mafelo di sepelelana le tikologo ya sebjalebja.